

ԱՆԱՀԻՏ ԲԵՔԱՐՅԱՆ

ANAHIT BEKARYAN

АНАИТ БЕКАРЯН

Լրացավ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի Սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի բաժնի ավագ գիտաշխատող, բանասիրական գիտությունների թեկնածու Անահիտ Արայի Բեքարյանի ծննդյան հոբելյանական տարեդարձը:

Անահիտ Բեքարյանը ծնվել է 1950 թ. հունվարի 28-ին Երևանում, ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ Արա Բեքարյանի ընտանիքում:

Արա Բեքարյանը (1913–1986) ծնվել է Աֆիոն-Կարահիսարում (Թուրքիա), մանկավարժների ընտանիքում: 1925-ին ծնողների հետ եկել է Հայաստան, 1932-ին՝ ավարտել Երևանի գեղարվեստական ուսումնարանը, իսկ 1939-ին՝ Լենինգրադի գեղարվեստի ակադեմիան: Այնուհետև, 1939–1945 թվականներին, մասնակցել է Խորհրդա-ֆիննական և Հայրենական մեծ պատերազմներին: 1945-ից մինչև իր կյանքի վերջը տաղանդավոր

գեղանկարիչը զբաղվել է նաև մանկավարժական գործունեությամբ՝ դասավանդելով Երևանի պետական գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում: Արա Բեքարյանի կտավները ցուցադրվել են հանրապետական, համամիութենական և միջազգային բազմաթիվ ցուցահանդեսներում:

Աշխարհի տարբեր հայաշատ վայրերում հետաքրքիր, հայրենասիրական և ազգանպաստ տարաբնույթ գործունեություն է ծավալել Անահիտ Բեքարյանի պապը՝ մանկավարժ, բանաստեղծ և արձակագիր Վաղինակ Բեքարյանը (1891–1977): Ավարտելով Կ. Պոլսի Կեդրոնական վարժարանը՝ 1908-ին նա տեղափոխվել է Աֆիոն-Կարահիսար, որտեղ դասավանդել է ազգային կենտրոնական միջնակարգ դպրոցում: 1915-ին Վ. Բեքարյանին հրավիրում են Երուսաղեմ՝ դասավանդելու Ժառանգավորաց վարժարանում: Եղեռնից հետո Վ. Բեքարյանը մեկնում է Պորտ-Սաիդ (Եգիպտոս)՝ փախստական մուսալեոցիներին հայերեն սովորեցնելու, իսկ 1916-ին Եթովպիայի հայկական գաղթօջախի հրավերով գնում է Ադիս-Աբեբա և այնտեղ հիմնում հայկական դպրոց: 1922-ին ընտանիքով տեղափոխվում են Փարիզ (այստեղ Վ. Բեքարյանը սովորել է Սորբոնի համալսարանում, հետաքրքրվել ճշգրիտ գիտություններով), իսկ 1925-ին՝ Խորհրդային Հայաստան, որտեղ Վ. Բեքարյանն ավարտում է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի քիմիական ֆակուլտետը՝ ուսմանը զուգընթաց դասավանդելով (մաթեմատիկա և ֆիզիկա) Էջմիածնի, Երևանի դպրոցներում և Երևանի պետական մանկավարժական ինստիտուտում:

Բնական է և օրինաչափ, որ նման ընտանիքում մեծացած ու դաստիարակված Անահիտը պետք է հետաքրքրվեր և զբաղվեր գիտությամբ ու արվեստով:

1968-ին Ա. Բեքարյանն ավարտել է Ն.Կ. Կրուպսկայայի անվան N19 միջնակարգ դպրոցը, ընդունվել Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետը, որն ավարտել է 1973-ին՝ «ռոմանո-գերմանական լեզուներ և գրականություն» մասնագիտությամբ և ստացել «բանասերի, անգլերեն լեզվի ուսուցչի» որակավորում: Դեռևս ուսանողական տարիներին, լսելով արտասահմանյան գրականության լավագույն մասնագետ Լևոն Ներսիսյանի բովանդակալից և անգուգական դասախոսությունները, Ա. Բեքարյանը գերվում է Բայրոնի քնարերգությամբ, որոշում դիպլոմային աշխատանքի համար ընտրել անմիջականորեն Բայրոնին և նրա ժամանակակիցներին առնչվող որևէ թեմա: Ի՞նչ իմանար, որ հանճարեղ անգլիացու ստեղծագործությունն ուղեկցելու էր իրեն իր կյանքի ընթացքում, իսկ ինքն էլ իր ուսումնասիրություններով դառնալու էր հայ բայրոնագիտության դրոշակակիրը:

Այդ ամենը՝ հետագայում:

Իսկ մինչ այդ՝ 1973-ից սկսվում է Ա. Բեքարյանի աշխատանքային գործունեությունը ՀՍՍՀ ԳԱ մեխանիկայի ինստիտուտում՝ որպես մատենագետ, իսկ 1974-ի փետրվարին աշխատանքի է անցնում ՀՍՍՀ ԳԱ տնտեսագիտության ինստիտուտում՝ որպես ավագ լաբորանտ: 1976–1981 թթ. Ա. Բեքարյանն աշխատել է ՍՍՀՄ պետշինի՝ Շինարարության մեջ ավտոմատացված համակարգերի գիտահետազոտական և նախագծային-փորձարարական ինստիտուտի Երևանի կոմպլեքսային բաժնում՝ որպես ինժեներ՝ ղեկավարելով բաժնի անգլերեն լեզվի խմբակը, կատարել թարգմանություններ արտասահմանյան գիտատեխնիկական ամսագրերից:

1981-ին Ա. Բեքարյանը աշխատում է Շինարարության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտում, իսկ 1982–1983-ին՝ ՀՍՍՀ պետպլանի հաշվողական կենտրոնում՝ որպես կրտսեր գիտաշխատող:

1982 թ. մայիսի 3-ից Ա. Բեքարյանն աշխատանքի է անցնում ՀՍՍՀ ԳԱ արվեստի ինստիտուտում՝ որպես Շեքսպիրագիտության բաժնի կրտսեր գիտաշխատող: Այդ օրվանից ի վեր՝ ավելի քան չորս տասնամյակ, Ա. Բեքարյանի գիտաստեղծագործական գործունեությունն անխզելիորեն կապվում է հարազատ ինստիտուտի հետ: Կանցնեն տարիներ, և 2008-ին ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի հիմնադրման 50-ամյակի կապակցությամբ Անահիտ Բեքարյանը կարգակարգվի ՀՀ ԳԱԱ պատվոգրով:

Կարճ ժամանակահատվածում նա հայերեն և ռուսերեն է թարգմանում հայերին և հայ մշակույթին վերաբերող Բայրոնի նամակները, և արդեն 1983-ին «Հայագիտությունը արտասահմանում» մատենաշարով հրատարակվում է երիտասարդ հետազոտողի անդրանիկ հայագիտական աշխատությունը՝ «Բայրոնը Հայաստանի և հայերի մասին» (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն) գրքույկը (տե՛ս ՀՍՍՀ ԳԱ հասարակական գիտությունների գիտական ինֆորմացիայի կենտրոնի գիտա-ինֆորմացիոն բյուլետեն, Գ, մատենաշար. «Հայագիտությունը արտասահմանում», Երևան, N 1, 1983)՝ հայ բայրոնագիտության մեջ առաջին վստահ քայլերը կատարող Ա. Բեքարյանի առաջաբանով ու ծանոթագրություններով:

Շուտով ՀՍՍՀ ԳԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրինության երաշխավորությամբ Ա. Բեքարյանին ձևակերպում են որպես հայցորդ ԳԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում: Թեկնածուական ատենախոսության թեման էր «Բայրոնը և հայ գրականությունը»: ԳԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, Շեքսպիրագիտության բաժնի վարիչ, ակադեմիկոս Ռուբեն Զարյանի առաջարկությամբ Ա. Բեքարյանը

պատրաստում է Երևանում կայացած շեքսպիրյան կոնֆերանսին նվիրված աշխատանքների մատենագիտությունը, որը տեղ է գտել «Շեքսպիրական» ժողովածուի 7-րդ հատորում: Ակտիվորեն մասնակցում է նաև «Շեքսպիրական» ժողովածուի 8-րդ հատորի պատրաստման աշխատանքներին:

1993-ին Ա. Բեքարյանը հաստատվում է ավագ գիտաշխատողի պաշտոնում, իսկ 2009-ի մարտի 1-ից (ստեղծման օրից) նա Սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի բաժնի ավագ գիտաշխատող է:

Ա. Բեքարյանն ակտիվորեն մասնակցել է նաև Արվեստի ինստիտուտի հասարակական կյանքին՝ երկար տարիներ եղել է Արհմիության տեղկոմի անդամ, Արվեստի ինստիտուտի պատվիրակության կազմում դասախոսություններով հանդես է եկել ՀՀ պաշտպանության նախարարության կազմակերպած «Պատմության և մշակույթի էջեր» ծրագրի շրջանակում և «զինծառայողներին իրազեկման գործընթացում, ինչպես նաև բանակաշինության գործում ակտիվ մասնակցություն ցուցաբերելու համար» 2010-ին արժանացել է ՀՀ պաշտպանության նախարարության 68617 զորամասի պատվոգրի:

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտում գործող ԲՈՀ գիտական աստիճանաշնորհման «Գրականագիտության» 003 մասնագիտական խորհրդի 2008 թ. դեկտեմբերի 19-ի նիստում Ա. Բեքարյանը պաշտպանել է «Բայրոնը և հայ իրականությունը» թեմայով թեկնածուական ատենախոսություն (Ժ.01.01 – «Հայ միջնադարյան և նոր գրականություն», գիտական ղեկավար՝ Ելենա Ալեքսանյան) և ստացել բանասիրական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

Ա. Բեքարյանը երկու անգամ (2009 և 2012) ճանաչվել է Հայ օգնության ֆոնդի (ԱՄՆ) հովանու ներքո գործող «Գիտության և կրթության հայկական ազգային հիմնադրամի» դրամաշնորհային մրցույթի հաղթող, ինչը հազվադեպ երևույթ է հումանիտար գիտությունների ոլորտում աշխատողների համար:

Անահիտ Բեքարյանի գիտական ուսումնասիրություններն ընթացել են 2 ուղղությամբ՝ բայրոնագիտություն և սփյուռքագիտություն (2009-ից), մասնավորապես սփյուռքահայ թատրոնի պատմություն:

Նա հեղինակ է ութ գրքի, ինչպես նաև Հայաստանում և արտասահմանում՝ Իտալիայում (Վենետիկ), ԱՄՆ-ում (Դելավեր), Ճապոնիայում (Կիոտո), Ֆրանսիայում (Փարիզ), Մեծ Բրիտանիայում (Լոնդոն), Հունաստանում (Աթենք-Միսոլոնգի), Իսպանիայում (Վալադոլիդ) և Լիբանանում (Բեյրութ) հրատարակվող գիտական հեղինակավոր պարբերականներում ու ժողովածուներում հայերեն, անգլերեն և ռուսերեն լեզուներով տպագրված ավելի քան վաթսույն գիտական աշխատությունների: Նա գիտական զեկուցումներով հանդես է եկել Հայաստանում և արտասահմանում (այդ թվում՝ ԱՄՆ (2001), Ճապոնիա (2002), Ֆրանսիա (2006), Հունաստան (2009), Իսպանիա (2011), Լիբանան (2012), Իտալիա (2023) և այլ երկրներ) կազմակերպված միջազգային գիտաժողովներում: Հատկապես ծանրակշիռ է Ա. Բեքարյանի ներդրումը հայկական բայրոնագիտության ասպարեզում: Այստեղ ուզում ենք հատուկ անդրադառնալ Անահիտ Բեքարյանի կարևոր աշխատություններից երկուսին, որոնք, մեր կարծիքով, մեծ նվաճում են հայագիտության և բայրոնագիտության բնագավառներում:

2004-ին Լոնդոնում հրատարակվում է «Բայրոնի ընդունումը Եվրոպայում» հեղինակավոր երկհատոր գիտական ժողովածուն, որի 20-րդ գլուխը՝ «Բայրոնը և

Հայաստանը. նմանությունների արտացոլման մի դրվագ» (տե՛ս "The Reception of Byron in Europe", vol. II: Northern, Central and Eastern Europe, edited by Richard A. Cardwell, Thoemmes Continuum, A Continuum imprint, London • New York, 2004, Chapter 20: "Byron and Armenia: A Case of Mirrored Affinities" and "Bibliography", 386–405, 471–473) հեղինակել է Ա. Բեքարյանը: Այս երկհատորյակը «Բրիտանական գրողների ընդունումը Եվրոպայում» մատենաշարի (այն հրատարակվում է Լոնդոնի համալսարանի նախաձեռնությամբ և Բրիտանական ակադեմիայի հովանավորությամբ) վեցերորդն է, որի կազմակերպիչն ու խմբագիրը՝ Նոթինգհեմի համալսարանի արվեստի ֆակուլտետի պրոֆեսոր Ռիչարդ Ա. Կարդվելը դեռևս 2000-ի հոկտեմբերի 19-ին նամակով դիմել է Ա. Բեքարյանին՝ խնդրելով շարադրել վերոհիշյալ գրքի «Բայրոնը և Հայաստանը» գլուխը: Իսկ ինչո՞ւ է Ռ. Կարդվելը որոշում դիմել Բեքարյանին: Նա իր որոշումը հիմնավորում է հետևյալ կերպ. «...ես Ձեզ եմ դիմում որպես բայրոնյան ուսումնասիրությունների ոլորտում գիտակի: Հույս ունեմ՝ կընդունեք իմ առաջարկը և կնպաստեք բայրոնյան ուսումնասիրությունների ոլորտում նշանակալից ներդրում կատարելու գործին»: Իսկ բավական երկարատև հեռավար, համատեղ աշխատանքի ավարտից հետո Ռ. Կարդվելը նշել է, որ իր «խմբագրած հատորում» ընդգրկված հոդվածի հեղինակ «Բեքարյանը մտնում է միջազգային գիտական ոլորտի ընտրյալ մասնագետների մեջ» (այդ աշխատանքի հետ կապված Ռ. Կարդվելի նամակները պահվում են Ա. Բեքարյանի անձնական արխիվում):

Սույն հետազոտության մեջ Ա. Բեքարյանն առաջին անգամ անգլիախոս ընթերցողին մանրամասնորեն ներկայացնում է Բայրոնի և Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության հայրերի առնչությունները, նրանց գիտական համագործակցությունը, Բայրոնի հայերեն սովորելը, հայ ժողովրդի պատմության և մշակույթի հանդեպ բանաստեղծի հետաքրքրությունը, նրա հայագիտական ուսումնասիրությունները, ինչպես նաև Բայրոնի քնարերգության ազդեցությունը հայ բանաստեղծների վրա:

Բայրոնագիտության մեջ Ա. Բեքարյանի հաջորդ լուրջ նվաճումը Գալուստ Կյուպենկյանի հիմնարկութեան հայկական մատենաշարով, ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ, Երևանի պետական համալսարանի հրատարակչության կողմից հրատարակված «Բայրոնը և հայ իրականությունը» (հայերեն և անգլերեն) մենագրությունն է (տե՛ս Բեքարյան Ա. 2013, Բայրոնը և հայ իրականությունը (հայերեն և անգլերեն), Երևան, ԵՊՀ հրատ.)՝ հայ բայրոնագետի շուրջ երեսուն տարվա գիտական հետազոտությունների հանրագումարը (աշխատության մասին տե՛ս Բայրոնը և հայ իրականությունը. Ուշագրավ ուսումնասիրություն, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» ամսաթերթ, 2014, N 4 /269/, Ասատրյան Ա. 2014, Անահիտ Բեքարյան. Բայրոնը և հայ իրականությունը (հայերեն և անգլերեն), Բանբեր հայագիտության, N 1, 200–204, Սեֆերյան Ս. 2014, Անահիտ Բեքարյան. Բայրոնը և հայ իրականությունը, Բանբեր Երևանի համալսարանի, N 2, 67–71, Տեր-Գաբրիելյան Ա. 2014, Անահիտ Բեքարյան. Բայրոնը և հայ իրականությունը, Պատմա-բանասիրական հանդես, N 2, 215–216, Арутюнян Г. 2014, Бессмертие гения, Вестник общественных наук, N 2, 330–334):

Բայրոնի և հայերի կապերի մասին համապարփակ և հիմնարար ուսումնասիրության մեջ մանրամասն քննվում են Բայրոնի և Մխիթարյանների առնչությունների առանձին դրվագներ՝ ներառյալ Մխիթարյանների տպագրած Բայրոնի երկե-

ըր, վերլուծության են ենթարկվում օտարազգի հեղինակների՝ Բայրոնի և Մխիթարյանների առնչություններին վերաբերող աշխատությունները: Մենագրության մեջ նաև դիտարկվում է Բայրոնի «հայկական նամականին», որի հիման վրա բացահայտվում են XVIII–XIX դդ. Արևմտյան Եվրոպայում (հատկապես Անգլիայում և Ֆրանսիայում) հայագիտության ծնավորման ու զարգացման առանձին դրվագներ, լուսաբանվում են հայագիտության ասպարեզում Բայրոնի ուսումնասիրությունները, ինչպես նաև անգլիացի բանաստեղծի և նրա ստեղծագործությունների մասին հայ մամուլում տեղ գտած հոդվածները, ներբողները և հետազոտությունները: Աշխատության մեջ նաև զուգահեռներ են տարվել Բայրոնի և հայ բանաստեղծների որոշ ստեղծագործությունների միջև, բացահայտվել և շտկվել են Բայրոնի մասին հայ մամուլում տպագրված նյութերում բազմիցս կրկնվող թերությունները, անճշտություններն ու սխալները:

Մենագրության հավելվածներում բերվում են հատվածներ Բայրոնի նամակաւնոց և Թոմաս Մուրի «Լորդ Բայրոնի կյանքը, նամակները և օրագրերը» (տե՛ս Th. Moore, The Life, Letters and Journals of Lord Byron, John Murray, London, 1908) գրքից, ինչպես նաև Բայրոնի թարգմանությունները հայերենից:

Ինչպես իր գրախոսականում նկատել է Գայանե Հարությունյանը, «...Книга интересна и ценна как по широте охвата материалов, касающихся творческих и жизненных исканий поэта, так и по своему композиционному построению: в ней представлены материалы о сотрудничестве Байрона с членами конгрегации мхитаристов, армянские эпистолы поэта, его арменоведческие исследования, а также армянская литературно-общественная мысль о нем. В сущности это мини-энциклопедия, содержащая огромный массив информации о том отрезке жизни поэта, который был связан с армянской действительностью и оставил немеркнувший след в его мыслях и сердце» (Арутюнян Г. 2014, Бессмертие гения, Вестник общественных наук, N2, 330):

Ուշագրավ է այն փաստը, որ Բայրոնյան միջազգային ընկերության նախագահ Ջոն Կլաբը, ծանոթանալով Ա. Բեքարյանի մենագրությանը, իր և իր տիկնոջ անունից նամակով (Ջ. Կլաբի նամակը պահվում է Ա. Բեքարյանի անձնական արխիվում) շնորհավորում է նրան, շնորհակալություն հայտնում կատարած աշխատանքի համար և ընդգծում. «Հիանում եմ Ձեր հետազոտությամբ և այն բոլոր նոր տեղեկություններով, որոնց հաղորդակից դարձրիք մեզ: Որքան ինձ հայտնի է, բայրոնյան ուսումնասիրություններում դա շատ կարևոր, բայց այդ անտեսված շրջանի անգլերենով ներկայացված առաջին ամբողջական ուսումնասիրությունն է... Շնորհակալություն Ձեր հրաշալի և անհրաժեշտ ուսումնասիրության համար»:

Բայրոնին է նվիրված Ա. Բեքարյանի հրատարակած դեռևս վերջին աշխատությունը, որ լույս է ընծայվել ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ 2023-ին (հմմտ. Բեкарян А. 2023, Армения в судьбе Джорджа Байрона, Ереван, «Гитутюн»: Աշխատության մասին տե՛ս Հարությունյան Գ. 2023, Փոքրիկ հանրագիտարան մեծ բանաստեղծի մասին, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» ամսաթերթ, N 5, 8: Харатян А. 2023, Анаит Бекарян. Армения в судьбе Джорджа Байрона, Ереван, «Гитутюн»; Խառատյան Ա. 2023, Анаит Бекарян. Армения в судьбе Джорджа Байрона, Լրաբեր հասարակական գիտությունների, N 2, 297–304): Ինչպես «Լրաբե-

րում» հրապարակած իր գրախոսականում նկատել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, պատմական գիտությունների դոկտոր Ալբերտ Խառատյանը, «Թեմատիկ ընդգրկումներով, հետազոտական ծավալներով և մանրակրկիտ աշխատանքի տպավորիչ արդյունքներով Ա. Բեքարյանի աշխատությունը հանդես է գալիս որպես եզակի մի գործ հայկական բայրոնագիտության մեջ և այն հանրագումարի բերելու իր համոզիչ ապացույցներով» (էջ 297):

Եվ միանգամայն տրամաբանական է, որ Բայրոնի մահվան 200-ամյա տարելիցին նվիրված հոդվածը «Լրաբերում» հեղինակեց հենց Անահիտ Բեքարյանը (Бекарян А. 2024, Памяти борца за свободу – Джорджа Гордона Байрона, Вестник общественных наук, N 1, 350–363):

2009-ից Ա. Բեքարյանի գիտական հետաքրքրությունների առանցքում է սփյուռքահայ, մասնավորապես կանադահայ թատրոնի ուսումնասիրությունը: Այսպես, կանադահայ թատրոնի հետազոտության շրջանակում հայ արվեստագիտության մեջ առաջին անգամ նա ուսումնասիրել է սփյուռքահայ բանաստեղծ Ժակ Հակոբյանի՝ Սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներում բազմիցս բեմադրված և սփյուռքահայության ջերմ ու խանդավառ ընդունելությանն արժանացած «Կռունկը կը կանչէ» թատերախաղի՝ Մոնրեալի «Պետրոս Ադամյան» թատերախմբի աշխատանքը, որը լիբանանահայ դերասան, բեմադրիչ և թարգմանիչ Ժորժ Սարգիսյանի ղեկավարությամբ 1981-ին Կանադայում ներկայացվել է վեց անգամ: Տորոնտոյի բազմամշակութային փառատոնի մրցույթում «Պետրոս Ադամյան» արժանացել է լավագույն թատերախմբի մրցանակին, իսկ լավագույն բեմադրիչի մրցանակը շնորհվել է Ժորժ Սարգիսյանին:

Ժամանակի կանադահայ («Ապագա»), ստամբուլահայ («Քուլիս») և ամերիկահայ («Պայքար») պարբերականների արձագանքների, ինչպես նաև Պերճ Ֆազլյանի հուշագրության հիման վրա Ա. Բեքարյանը ներկայացրել է կանադահայ թատրոնի պատմության կարևոր դրվագներից մեկը՝ «Հայ բեմ» թատերախմբի՝ 1984 թ. փետրվարին կայացած՝ Շեքսպիրի «Օթելլո» ողբերգության Պերճ Ֆազլյանի բեմադրությունը (հայերեն)՝ հայ արվեստագիտության մեջ առաջին անգամ քննության առնելով նշանավոր թատերական գործիչ, ռեժիսոր Պերճ Ֆազլյանի բեղմնավոր գործունեության այդ էջը՝ Շեքսպիրի «Օթելլոյի»՝ «Հայ բեմ» թատերախմբի բեմադրությունը, որը նոր փուլ նշանավորեց սփյուռքահայ թատրոնի պատմության մեջ:

Առաջին անգամ ներկայացնելով կանադահայ թատրոնի երկու երևելի գործիչների՝ Սելմա Քեքլիկյանի և Խորեն Տետեյանի ստեղծագործական դիմանկարները՝ Ա. Բեքարյանը կարևոր բացահայտումներ է արել նաև կանադահայ երաժշտության ուսումնասիրության ասպարեզում, քանի որ ներկայացված է Սելմա Քեքլիկյանի՝ երաժշտագետներիս անհայտ երաժշտական-կատարողական գործունեությունը ևս:

Ի դեպ, Կանադայի տարբեր քաղաքներում թատերական ներկայացումներով հանդես եկած առանձին թատերախմբերի, ռեժիսորների ու դերասանների գործունեության ուսումնասիրության շնորհիվ Ա. Բեքարյանն առաջիկայում ընթերցողի սեղանին կդնի կանադահայ թատրոնի լիակատար պատմությունը:

Թատերագիտության ասպարեզում կարևոր նվաճում է «Պետրոս Ադամյանը ժամանակակիցների հուշերում» սովորաձավալ ժողովածուն, որը ՀՀ ԳԱԱ գիտահրատարակչական խորհրդի և Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշում-

ներով, ՀՀ ԿԳՄՄՆ գիտության կոմիտեի ֆինանսական աջակցությամբ 2020 թ. հրատարակեց ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչությունը (Պետրոս Ադամյանը ժամանակակիցների հուշերում, կազմող՝ Ա. Բեքարյան, Երևան, «Գիտություն», 2020): Ժողովածուն առաջին անգամ ամփոփ ներկայացնում է ժամանակակիցների հուշերը հայ հանճարեղ դերասան Պետրոս Ադամյանի մասին՝ պարփակելով հայկական և ռուսական պարբերական մամուլում ու ժողովածուներում Պետրոս Ադամյանի մասին տեղ գտած հուշագրությունները՝ համալրված հարուստ ծանոթագրություններով: Ժողովածուի հավելվածներում զետեղված են Պետրոս Ադամյանին նվիրված բանաստեղծություններ, լուսանկարներ, ռուսերեն տեքստերի բնագրեր, Ադամյանի դերացանկերը (հմմտ.՝ Ա. Ասատրյան, Պետրոս Ադամյանը ժամանակակիցների հուշերում (կազմողներ՝ Ռ. Զարյան, Ա. Բեքարյան), Լրաբեր հասարակական գիտությունների, 2021, N 2, 358-364: Asatryan A. 2021, Memories of the contemporaries about Bedros Adamian, Historical-Philological Journal, N 3, 262-266):

Վերստին շնորհավորելով մեր եռանդուն ու հմայիչ գործընկերոջը հոբելյանի կապակցությամբ՝ նրան մաղթում ենք քաջառողջություն, կենսական անսպառ կորով, գիտաստեղծագործական նորանոր նվաճումներ, լավատեսություն և անձնական երջանկություն՝ ի շահ սփյուռքագիտության և բայրոնագիտության զարգացման, հանուն հայագիտության առաջընթացի:

Աննա Ասատրյան
Anna Asatryan
Анна Асатрян

Արվեստի ինստիտուտ, Գիտությունների ազգային ակադեմիա, Հայաստան
Institute of Arts, National Academy of Sciences, Armenia
Институт искусств, Национальная академия наук, Армения

anna.asatryan@arts.sci.am

DOI: 10.53548/0320-8117-2025.1-318